

1760-1780 YILLARI ARASI RUSYA'DA FRANSIZ HİKÂYE VE ROMAN ÇEVİRİSİ

Leyla ŞENER*

Öz

XVIII. Yüzyılın ikinci yarısı Rusya'da çeviri faaliyetleri, özellikle edebi çeviri faaliyetleri açısından çok önemlidir. Edebi Rusçanın şekillenmeye başladığı bu dönemde aydınlar çeviriyi, dilin anlam ve ifade gücünün artırmasını sağlayan bir araç olarak görmüştür. 1760-1780 Yılları arasında Rusya'da hikâye ve roman çevirilerinin sayısı hızla artmıştır. Söz konusu dönemde Rusya'da Fransızca en çok çeviri yapılan dil, Fransız edebiyatı en çok çeviri yapılan edebiyattır. Toplumla hizmet etmek ve yeni bir Rus edebiyatı yaratmak görevlerini üstlenen XVIII. Yüzyılın Rus çevirmenleri çoğunlukla Fransız felsefi-politik romanlarını çevirmiştir. Bunun yanı sıra Fransız picaresque-macera romanları ve kendi ülkesinde fazla iz bırakmayan, geniş okur kitlesine hitap eden birçok popüler hikâye ve roman da çevrilmiştir. Bu çalışmamızda 1760-1780 yılları arası Rusya'da çevrilen Fransız felsefi-politik romanların yanı sıra picaresque-macera ile popüler hikâye ve romanları ele aldık.

Anahtar Kelimeler: *Rusya, Fransız Edebiyatı, XVIII. Yüzyıl, çeviri, roman, hikâye.*

French Novel And Story Translations In Russia During The 1760-1780's

Abstract

Translation activities in Russia at the second half of the 18th century is significant particularly for literary translations. Intellectuals considered translation as a mean which makes available to increase the meaning and the strength of the expressions of the language in this period. Number of novel and story translations rapidly increased between the years of 1760-1780. At the mentioned period in Russia French was the most translated language and French Literature was the most

* Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü.

translated literature. Translators of the 18th century, who take the task of serving the public and creating the new Russian literature, translated generally philosophical-political French novels. In addition to this French picaresque-adventure novels and in their own country not soul-shattering but appealing the large mass novels and stories were also translated. In our work we approached besides French philosophical-political novels also picaresque adventure novels, popular stories and novels translated between the years 1760-1780.

Key words: *Russia, French Literature, 18th century, translation, novel, story.*

Giriş

XVIII. Yüzyılın Altmışlı Yıllarında Rus edebiyatında Klasisizmin akım olarak düşüşe geçtiği bir dönemdir. Od ve Tragedya gibi akımın önde gelen edebi türleri yerini zamanla hikâye ve romana bırakır. Sayısı çoğalan Rus okurunun talebi de bu yöndedir. Rus yazarlar henüz bu talebi yerine getiremediği için bu boşluk çeviri yoluyla doldurulmaktadır. İlk edebi dergilerin basılmaya başlandığı 1850’li Yıllardan itibaren sayfalarında çeviri hikâye ve romanlar yer almaktadır. İlgili incelemelerde 1760 yılında yabancı dilden çevrilen hikâye ve roman sayısı ikiyken, her geçen yıl çoğalarak 1780 yılında bu sayının otuz altıya ulaştığı belirtilmektedir (Хухуни, Нелюбин, 2006:143).

1741-1761 yılları arasında süren İmparatoriçe Elizaveta Petrovna döneminde Rusya’da hikâye ve roman çevirilerinin sayısı hızla artmıştır. Bunda, İmparatoriçenin Bilimler Akademisi’ne Rusça ’ya: “eğlenceli ve faydalı olmanın yanı sıra içinde bir de ibret hikâyesi barındıran” eserleri çevrilmesi yönündeki öğütlerinin payı büyüktür (Хухуни, Нелюбин, 2006:216).

Ancak çeviri etkinliği özellikle 1762-1796 yılları arasında, II. Ekaterina döneminde altın çağını yaşar. Ekaterina’nın kendisi de çeviri yaparak, bu yöndeki faaliyetleri desteklemektedir. 1767 yılında saray danışmanları ile birlikte gittiği Volga nehri gezisi sırasında Fransız yazar Jean-François Marmontel’in (1723-1799) “Belisarius” (Rusça: *Велизарий*, Fransızca: *Bélisaire*) romanını çevirmiştir. 1768 yılında “Yabancı Kitapları Rusçaya Çevirme Kurul”u (Собрание, старающееся о переводе иностранных книг на российский язык) başlığı altında, bünyesinde yüzden fazla çevirmen toplayan bir kurul oluşturur. Araştırmacılar, kurul çevirmenlerinin on beş yıl

1760-1780 Yılları Arası Rusya’da Fransız Hikâye ve Roman Çevirisi

içinde yüz on iki kitap çevirdiklerini belirtmektedir (Семенов, Панасьев, 1991: 180-182).

XVIII. Yüzyılın ikinci yarısında dünya edebiyatının en önemli eserleri Rusça’ya kazandırılmış, çeviri saygın bir uğraş haline gelmiştir. Başta V.K. Tredyakovski, A.P. Sumarokov, M.V. Lomonosov olmak üzere, A.T.Bolotov, İ.F.Bogdanoviç, D.İ. Fonvizin gibi birçok Rus kültür adamı çeviri ile uğraşmaktadır. Bunun yanı sıra söz konusu dönemde memur, öğrenci, öğretmen, din adamı gibi toplumun farklı kesimlerine ait birçok kişi de çevirmenlik yapmaktadır.

1760-1780 Yılları arası Rusya’da en çok çeviri yapılan dil Fransızca, en çok çeviri yapılan edebiyat ise Fransız edebiyatıdır. Bunların arasında Aydınlanmacı yazarların eserleri ilk sırayı alır. Ancak bunlar ayrı bir çalışmanın konusudur. Bu çalışmamızda 1760-1780 yılları arası Rusya’da çevrilen Fransız felsefi-politik romanlarının yanı sıra Rus okurunun çok sevdiği picaresque-macera ile popüler hikâye ve romanlarını ele aldık.

1. 1760-1780 Yılları Arası Rusya’da Felsefi-Politik Roman Çevirisi

1760 yılına kadar Rusya’da çevrilen roman sayısı azdır. Ancak çevrilen romanlardan her biri ileride çevrilecek roman türleri açısından belirleyici önem taşımaktadır. F. Fénelon’un (1651–1715) (*Aventures de Télémaque*, 1699) “Telemakhos’un Serüvenleri” romanının çevirisini buna örnek olarak verebiliriz. Akıl ve mantıkla yönetilen örnek bir krallığı tasvir eden bu ütopyik eser, Aydınlanma döneminin ilkelerini benimseyen bir monarşi devletini savunmaktadır. Araştırmacılar, “Telemakhos’un Serüvenleri” romanıyla F. Fénelon’un antik mitoloji ve eski tarih öğelerini içeren felsefi ve politik roman türü kurduğunu vurgulamaktadır. Bu roman türü Rusya’da çok ilgi çekmiş, örnekleri sürekli çevrilmiştir.

Söz konusu romanın Rusya’da ilk çevirisi Andrey Fedoroviç Hrusçev’e (1691-1740) aittir. Romanın çevirisi üzerinde 1720 yılında çalışmaya başlayan Hrusçev bu çalışmasını 1747 yılında yayımlar. Yüzyılın sonuna kadar romanın birkaç çevirisi daha yapılır. İlgili incelemelerde bu çevirilerin sırasıyla 1766 yılında V.K.Tredyakovski’nin, 1786 yılında İ.S.Zaharov’un, 1788 yılında P.S.Jeleznikov’un ve 1797-1800 yılları arasında F.P.Lubyanovski’nin yaptığı çeviriler olduğu belirtilmektedir (Левин, 1995: 116-118).

Söz konusu dönemde Rusya’da çevrilen bir başka felsefi politik roman, Jean Terrasson’un (1670-1750) “Sethos” (1731) eseridir. “Kahramanlık Erdemi ya da Mısır Çarı Sif’in Yaşamı” (*Геройская добродетель, или Жизнь Сифа, царя египетского, из таинственных свидетельств древнего Египта взятая*, М., 1762-1768) olarak Rusçaya çevrilen romanın çevirmeni ünlü Rus yazar Denis İvanoviç Fonvizin’dir (1745-1792). Araştırmacılar, romanın, genelde tarih ve politik ağırlıklı kitaplar kaleme alan Grekçe ve Latince profesörü Terrasson’un tek edebi eseri olduğunu ifade eder. Mısır çarının oğlu olan romanın başkahramanı, “erdeme giden yolda” bilge Amedes tarafından eğitilmiştir. Eserde şahsi menfaatlerinin, ülkesinin menfaatlerinden üstün tutan çarlar, zorbalık ve istilacı savaşlar eleştirilmiş, köleliğe karşı fikirler savunulur. D. İ. Fonvizin (1745-1792) bu eserin ahlaki değerleri aşılmanması açısından çok faydalı olduğunu altını çizer (Левин, 1995:157).

Romanın Rusça çevirisi büyük ilgi uyandırır. Moskova Üniversitesi tarih profesörü I.G. Reichel, çıkardığı “En İyi Eserler...” (*Собрание лучших сочинений*) dergisinde roman hakkında “Sif’in Rusça Çevirisi Üzerine” (*Известие и опыт о российском переводе „Сифа“*) başlıklı bir makale yayımlar. Profesör bu makalesinde “Telemakhos’un çok değerli bir eser, ancak Sif’in, Telemakhos’dan daha değerli” olduğunu ifade ederek, “Eserde Telamakhos’da bulamayacağımız yüksek fikirler, ince akıl yürütmeleri ve ahlaki değerlerin mevcut oluşunu” vurgular (Левин, 1995:157-158).

1760-1780 yılları arasında Rusya’da çevrilen başka bir Fransız felsefi-politik roman ise “Achille’in Oğlu Neoptolemos’un Serüvenleri” (Rusça: *Полождения Неоптолема, сына Ахиллесова*, Fransızca: *Les aventures de Néoptolète, fils d'Achille*, 1718) eseridir. Roman, 1762 yılında St. Petersburg Harp Okulu matbaasında, yazarın ismi belirtilmeden basılmıştır. Sonradan romanın, hakkında fazla bilgiye sahip olmadığımız Chansierges isminde biri tarafından yazıldığı anlaşılmıştır. Roman, mitoloji kahramanı Neoptolemos’un yaşamını ve girdiği savaşları konu edinir. Vahşi bir savaşçı olarak bilinen Neoptolemos halkının menfaatleri ve onurunu her şeyden üstün tutan asil bir genç olarak tasvir edilmiştir. Romanın çevirmeni şair, dramaturg, çevirmen, II. Ekaterina’nın danışmanlarından Aleksandr Vasilyeviç Hrapovitski’nin (1749-1801) ilk edebi çalışmasıdır.

Söz konusu dönemde Rusçaya çevrilen başka bir felsefi-politik roman “Сурораедия”dır (Rusça: *Новое киронаставление или путешествия*

Кировы с приложенными разговорами о богословии и баснотворстве древних, Fransızca: *La nouvelle Cyropédie, ou Les voyages de Cyrus. Avec un Discours sur la théologie & la mythologie des Anciens.*). “Telmakhos’un Serüvenleri”nin bir çeşit taklidi olan romanın yazarı İskoç asıllı Fransız Andrew Michael Ramsay’dır (1686-1743). Masonların fikirlerini benimseyen Ramsay, romanlarında onların devlet ve toplum hakkındaki görüşlerine yer verir. Rusçaya romanın çevirisi 1765 yılında, Harp Okulu öğrencilerinden biri olan, daha sonra ise askeriyede görev yapan Andrey Stepanoviç Volkov’a (1730–1803) aittir (Левин, 1995:158).

2. 1760-1780 Yılları Arası Rusya'da Picaresque-Macera Romanı Çevirisi

1760-1780 yılları arasında Rusya'da çevrilen başka bir roman türü de picaresque-macera romanlarıdır. İspanya'da doğup gelişen bir roman türü olan novela picaresca Rusya'ya Fransız edebiyatı aracılığıyla gelmiştir (Штридтер, 2014).

Rusçaya çevrilen ilk picaresque-macera romanlardan biri, din adamı Claude Francois Lambert’in (1705-1765) yazdığı “Yeni Telemakhos” (Fransızca: *Le nouveau Télémaque, ou Voyages et aventures du comte de... et de son fils*; Rusça: *Новый Телемак, или Путешествия и приключения графа *** и сына его*, 1741) romanıdır. İlgili incelemelerde, söz konusu romanın Fransız felsefi-politik roman geleneğini devam ettiriyor gibi görünse de, benzerliğin sadece kahramanın ismiyle sınırlı olduğunun altı çizilir. Romandaki maceralar yazarın yaşadığı dönemde geçer. Soylu bir ailenin oğlu başkahraman, farklı ülkeleri dolaşır farklı aşk maceralarına karışır, savaşlara katılır, dönemin önemli tarihi kişilerle karşılaşır vs. Rusçaya yazarı belirtilmeden, 1761-1762 yılları arası çevrilir (Левин, 1995:157-160).

1760’lı Yıllarda Lambert’in başka eserleri de Rusçaya çevrilir. Bunların arasında yazarın “Meksika Kraliçesi, Prenses Jaiven Hikâyesi” (Rusça: *Повесть о княжне Жеване, королеве мексиканской*; Fransızca: *Histoire de la princesse Jaiven, reine du Mexique. Traduit de l' espagnol*, 1765); “Thuillerie Maceraları” (Rusça: *Похождения трех кокеток, или Тюиллериския прогулки*, Fransızca: *Aventures de trois coquettes, ou les promenades des Thuilleries*, 1766); “Markiz d’Albelini’nin Anıları” (Rusça: *Жизнь добродетельной сицилианки, или Приключения маркизы Албелины*,

Fransızca: *La vertueuse sicilienne, ou Mémoires de la marquise d'Albelini*, 1767) romanlarını sayılabilir.

Lambert'in eserlerine bu büyük ilginin sebebi söz konusu dönemde picaresque romanlarının sevilmesidir. Rusya'da picaresque roman daha 1754-1755 yıllarında Alain-René Lesage'in "Gil Blas" (Rusça: *История Жиль Бласа из Сантильяны*, Fransızca: *L'Histoire de Gil Blas de Santillane*) romanının çevirisiyle tanınıp sevilmiştir.

1760-1780 yılları arasında Rusya'da Lesage'in yazdığı ve çevirdiği birçok roman basılır. 1763 yılında Bilimler Akademisi matbaasında "Le bachelier de Salamanque" (*Баккалавр саламанкский или похождение дона Херубино де-ла-Ронда*) romanının çevirisi yayımlanır. "Gil Blas"ın bir versiyonu olarak nitelendirebileceğimiz bu roman 1784 yılında tekrar basılır. 1763 yılında ise yine Akademi matbaasında Lesage'in bir diğer önemli eseri, "Topal Şeytan" (Rusça: *Хромоногий бес*, Fransızca: *Le Diable Boiteux*, 1707) romanı basılır. Çeviri Harp Okulu öğrencileri olan Dmitriy Dmitrieviç Lehkoy (1741-1767) ile Dmitriy Egoroviç Mokeev'e (1742-1763) aittir (Левин, 1995: 160).

Söz konusu dönemde Rusya'da, Lesage'nin ünü o kadar büyük ki, yazarın İspanyol roman çevirileri ve uyarlamaları da Rusçaya yoğun bir şekilde çevrilmektedir. Bunların arasında yazarın İspanyol romanlarından derlediği "Estavanille Gonzalez'in Maceraları" (Rusça: *История Эстебанильо Гонсалеса*, Fransızca: *Histoire d'Estavanille Gonzalez surnommé Le Garçon de Bonne Humeur, Tirée de l'espagnol*, 1734) ve İspanyol yazar Mateo Alemán'ın "Guzman d'Alfarache'nin Maceraları" (Rusça: *Гусман де Альфараче*, Fransızca: *Histoire de Guzman d'Alfarache, nouvellement traduite et purgée des moralités superflues*) romanları dikkat çeker.

Rus okurunun Lesage sevgisini bilen çevirmen İvan Kudryavtsev, yazar Eustache'nin (1643-1711) bir eseri olan "Zulima" (Rusça: *Зулима, или непорочная любовь*, Fransızca: *Zulima ou L'amour pur nouvelle historique*) romanını Lesage'nin eseri olarak takdim eder: "...bu hikâyenin konusu tabii çok hoşunuza gidecektir, zira Monsenour Lesage'nin bütün yazdıkları çok güzel ve de faydalıdır (...)" (Левин, 1995: 161).

Lesage ile aynı yıllarda XVIII. Yüzyıl önemli Fransız yazarlarından biri olan Antoine Francois Prevost d'Exiles (1697-1763) de Rusçaya çevrilir.

1760-1780 Yılları Arası Rusya’da Fransız Hikâye ve Roman Çevirisi

Prevost’un “İnzivadaki Bir Beyefendi'nin Anıları ve Serüvenleri” (Rusça: *Приключения маркиза Г... или Жизнь благородного человека, оставившего свет*, Fransızca: *Mémoires et aventures d'un homme de qualité qui s'est retiré du monde*) romanı, daha 1756-1758 yılları arasında yayımlanmaya başlamıştır. Ancak çevirmeni, tarihçi ve devlet adamı İvan Perfilyeviç Elagin (1725-1793), 1758 yılında başkentten sürüldüğü için birkaç ciltten oluşan eserin sadece dört bölümünü çevirebilmiştir. İlgili incelemelerde, II.Ekaterina’nın tahta geçmesinden sonra saraya dönen Elagin’in devlet işleriyle fazlasıyla meşgul olduğu için başladığı çeviriyi tamamlayamadığı belirtilmektedir. Romanın beşinci ve altıncı bölümlerini, yazar ve çevirmen Vladimir İgnatyeviç Lukin (1737-1794) çevirir. Bütün bu bölümler Bilimler Akademisinin matbaasında 1764-1765 yılları arasında basılır. Lukin kitabın çevirisini Elagin’e ithaf ederek kendi ismine yer vermemiş ve çeviriyi N.N. olarak imzalamıştır (Левин, 1995: 162).

1760-1780 yılları arasında Prevost’un Rusçaya çevrilen ikinci romanı “İngiliz Felsefeci ya da Cromwell’in Oğlu Mr. Cleveland’ın Hikâyesi”dir (Rusça: *Английский философ, или История г-на Клевеланда, побочного сына Кромвеля*, Fransızca: *Le Philosophe anglais, ou Histoire de M. Cleveland, fils naturel de Cromwel, écrite par lui-même et traduite de l'anglais par l'auteur des «Mémoires d'un homme de qualité, 1731*). Harp Okulu öğrencilerinden Semyon Andreyeviç Poroşin (1741-1769) tarafından çevrilen romanın ilk cildi St. Petersburg’da 1760 yılında yayımlanmıştır. Diğer beş cildin yayımlanması ise 1767 yılına kadar sürmüştür.

Prevost’un Rusçaya çevrilen üçüncü romanı ”Killerine Başpapazı”dır (Rusça: *Киллеринский настоятель*, Fransızca: *Le Doyen de Killerine, 1735-1740*). Yazarın ünlü romanı “Manon Lescaut” (*L’histoire du chevalier Des Grieux et de Manon Lescaut*) ise Rusçaya ancak 1790 yılında çevrilmiştir.

3. 1760-1780 Yılları Arası Rusya’da Popüler Edebiyat Çevirisi

1760-1780 yılları arası Rusya’da Fransızcadan çevrilen popüler edebiyatına dâhil edebileceğimiz roman ve hikâyelerin sayısı hızla artmaya başlamıştır. İlgili incelemelerde bunda, çoğunlukla çeviriyi yabancı bir dili öğrenme aracı olarak gören ve ellerine geçen ilk kitabı çevirmeye kalkan, çevirmenliğe tesadüfen adım atan insanların payının büyük olduğu vurgulamaktadır (Левин, 1995: 177).

Rusya’da özellikle melodram konulu birçok roman ve hikâye yazaran François-Thomas-Marie de Baculard d’Arnaud’un (1717-1805) eserlerine ilgi büyüktür. 1785 yılına kadar yazarın on dokuz roman ve hikâyesi yayımlanır. İlk çeviri 1769 yılında basılan “Sidnei ve Silli” (Rusça: *Сидней и Силли, или Благодарение и благодарность*, Fransızca: *Sidnei et Silli, ou la bienfaisance et la reconnaissance, histoire anglaise*, 1766) romanıdır. Eserin çevirisi D.İ.Fonvizin’e aittir.

Söz konusu dönemde Rusya’da XVIII. Yüzyıl Fransız yazarlarında Pierre Jean Baptiste Nougaret’in (1742-1823) eserleri de çok çevrilmektedir. Özellikle “Bin bir Aptallık” (Rusça: *Тысяча и одно дурачество*, Fransızca: *Les mille et une folies*, 1771) başlıklı komik hikâye kitabı, Rus okurunun çok sevdiği bir eserdir. Kitap Pyotr İvanoviç Strahov (1757-1813) tarafından çevrilmiş ve 1780-1781 yılları arasında basılmıştır. Sonraları Strahov “Bu kitabı Rusçaya çevirerek bin ikinci aptallığı yaptığını” ifade etmiştir (Словарь русских писателей XVIII 2010:2).

Marie-Jeanne Riccoboni (1714-1792) Rusya’da bu dönemde çok çevrilen yazarlar arasında yer alır. Gençliğinde oyuncu olan Riccobini tiyatroyu bırakarak romanlar yazmaya başlar. Yazarın “Matmazel Fanny Butlerd’in Mektupları” (Rusça: *Письма мисс Фанни Батлер к милорду Карлу Алфреду де Каитомбридж*, Fransızca: *Lettres de Mistress Fanny Butlerd à Mylord Charles Alfred*) romanı 1765 yılında Rusçaya çevrilir (Левин, 1995: 178-178).

1779 yılında İvan Yakovleviç Metalnikov, Riccoboni’nin “Miss Jenny’nin Hikâyesi” (*Histoire de miss Jenny*, 1762) romanının üçüncü bölümünü çevirerek, “Kontes Anglesey’in Hikâyeleri” (Rusça: *Любовь превратна, или Приключения милади графини Англезеи*, Fransızca: *Histoire de milady contesse d’Anglesey*) başlığıyla yayımlar.

1760-1780 yılları arasında Rusçaya, Fransız edebiyatında pek iz bırakmayan Claude-Louis-Michel de Sacy’nin (1746-1790) üç hikâyesi çevrilmiştir. Fransız kralının danışmanlarından Sasy, bulunduğu görevden istifade ederek birçok hikâye yayımlamıştır. Rusçaya çevrilen ilk hikâyesi 1778 yılında basılan “Mutluluk Oyunu”dur (Rusça: *Игра щастия*, Fransızca: *Les jeux de la fortune*). Yazarın Rusçaya çevrilen bir değer hikâyesi, 1779 yılında “Rakip Arkadaşlar” (Rusça: *Друзья соперники*, Fransızca: *Les amis rivaux*, 1768) başlığını taşır. 1780 yılında, sonraları Voltaire’in çevirimi olarak ünlenecek İvan Gerasimoviç Rahmaninov (1752-1807), Sasy’nin

“Sapho ile Phaon'un Aşkı” (Rusça: *любовь сафои и фаона*, Fransızca: *Les Amours de Sapho et de Phaon*) hikâyesini çevirir (Левин, 1995: 179).

Söz konusu dönemde Rusya'da ün kazanan başka bir Fransız edebiyatçısı Madame de Gomez adıyla bilinen Madeleine Angélique de Gomez'dir (1684-1770). Bir komedi oyuncusunun kızı olan Madeleine Angélique de Gomez, yoksul düşmüş bir İspanyol soylusuyla evlenir. Hayatını yazdıklarıyla kazanmak zorunda kalan yazar, birçok hikâye ve drama kaleme almış, on dokuz cilt halinde nouvelles olarak tanımladığı eserler yayımlamıştır (Buranok, 2012).

Madame de Gomez'in eserleri Rus çevirmenlerinin ilgisini çeker. Yazarın hikâyeleri 1764 yılında Moskova Üniversitesi matbaasında “Dostluk Hikâyeleri” (Rusça: *Действия дружбы*, Fransızca: *Les effets de l'amitié*) başlığı altında yayımlamıştır. Yazarın ve çevirmenin ismi belirtilmez. Aynı yıl içinde V.İ.Lukin “Aşk Dostluktan Ötedir” (Rusça: *Любовь сильнее дружбы: повесть гишпанская*, Fransızca: *Les illustres ennemis. Histoire de don Alvare de Pardo*) başlığı altında Madame de Gomez'in iki farklı hikâyesini birleştirerek çevirmiştir. Bu çeviri Bilimler Akademisi matbaasında basılmıştır. Bir yıl sonra Nap Okulu matbaasında “Yüz Yeni Hikâye” (Rusça: *Сто новых новостей: Сочинения 2-жи Голец*, Fransızca: *Les cent nouvelles nouvelles de madame de Gomez*) başıyla Madam Gomez'in on dokuz ciltlik hikâyelerini yayımlanmaya başlanmıştır. 1768 yılına kadar yüz hikâyeden yirmi altısını içeren on cilt yayımlanmıştır.

Sonuç

XVIII. Yüzyıl Rusya'da çeviri faaliyetleri, özellikle edebi çeviri faaliyetleri açısından çok önemlidir. Rus Aydınlanma Çağının temsilcileri topluma başta Avrupa olmak üzere yabancı edebiyatı tanıtmaya, ayrıca Rus edebiyatını zenginleştirme görevini üstlenmiştir. Edebi Rusçanın şekillenmeye başladığı bu dönemde aydınlar çeviriyi, dilin anlam ve ifade gücünün artırmasını sağlayan bir araç olarak görmüştür.

1760-1780 Yılları arası Rusya'da Fransızca en çok çeviri yapılan dil, Fransız edebiyatı en çok çeviri yapılan edebiyattır. Başta İngiliz edebiyatı olmak üzere, İtalyan, İspanyol, Portekiz edebiyatından çeviriler de çoğunlukla Fransızca aracılığıyla yapılmaktadır.

Topluma hizmet etmek ve yeni bir Rus edebiyatı yaratmak görevlerini üstlenen dönemin çevirmenleri F. Fénelon, J.Terrason, A.M. Ramsay gibi

yazarların felsefi-politik romanlarına yönelmiştir. St.Petersburg Kara Harp Okulu matbaası etrafında birleşen çevirmenler bu tür romanları öğütledikleri ahlaki kurallar bakımından çok faydalı bulmaktadır.

1760-1780 yılları arasında Rusya’da Lesage ile sevilen bir tür haline gelene picaresque-macera romanları da çok popülerdir. Lesage dışında Lambert, Eustache ve Prevost’un romanları çevrilmektedir.

Söz konusu dönemde Rusya’da bunların dışında ayrıca kendi ülkesinde fazla bir iz bırakmayan, geniş okur kitlesine hitap eden birçok popüler hikâye ve roman çevrilir. Riccobini, Sacy, Madame de Gomez söz konusu dönemde en çok çevrilen popüler edebiyat yazarlarıdır.

1760-1780 yılları arasında Rusya’da Fransız hikâye ve roman çevirileri bir yandan Rus okurunu Batı Avrupa edebiyatı eserleriyle tanışma fırsatı sunarken, diğer yandan Rus edebiyatını konu ve biçem bakımından etkileyerek, gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

КАУНАКÇA

Buranok, O.M. (2012). “Destiny of madame Gometts in Russian Literature and Culture of the XVIII Century”, УДК 821, Samara State Academy of Social Sciences and Humanities.

Семенец О. Е. Панасьев А. Н. (1991). *История перевода (Средневековая Азия, Восточная Европа XV – XVIII вв.)*, К. : Лыбидь.

Левин, Ю.Д. (1995). *История русской переводной художественной литературы: древняя Русь XVIII век*, С.Петербург: Дмитрий Буланин.

Хухуни Г.Т. Нелюбин Л.Л. (2006) *Наука о переводе (история и теория с древнейших времен до наших дней)*, Издательства: Флинта, МПСИ.

Штридтер Ю. (2014). *Плуттовской роман в России: к истории русского романа до Гоголя / Пер. с нем. В. Брун-Цехового и Д. Бордюгова (Серия «АИРО — первая публикация в России» под ред. Г.А. Бордюгова)*. М.: АИРО-XXI; СПб.: Алетейя.

Словарь русских писателей XVIII века, (1988-2010). Институт русской литературы (Пушкинский Дом) РАН.